

Høringsoppsummering

1. Type høringsinstans.

Utdanningsinstitusjon

2. Navn på høringsinstans.

VID vitenskapelige høgskole

3. Bispedømmetilhørighet.

Annet

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Ifølge kapitel 1 er målsettingen for den kirkelige undervisning at mennesker skal «få se sitt liv i lys av kirkens tro». Det er svært forsiktig og tilbakeholdende formulert. Kirkelig undervisning er en del av kirkelig arbeid med å invitere mennesker inn i fellesskap med den oppstandne. Det er nødvendig å forankre kirkelig undervisning tydelig i kirkens tro og bekjennelse. Dette er i noen grad ivaretatt med det som sies om dåpen som «helt grunnleggende», men kan gjerne tydeliggjøres.

Det er en åpenbar mangel ved dokumentet at nåværende plan ikke er forankret i sin historie. Det viktig å være trygg på hvor man kommer fra. Et historisk riss med utgangspunkt Luthers lille katekisme som det første lutherske svaret på hva innhold og omfang i kirkelig undervisning skal være og en kortfattet oversikt over utviklingen frem til dagens plan, ville styrket planen betraktelig.

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning

og læring

Kapitlet forankrer kirkelig undervisning teologisk i misjonsbefaling, dåp, og i de tre trosartiklene. Imidlertid mangler utkastet et systematisk perspektiv og gir derfor lite hjelp til å forankre teologisk hva som skal utgjøre systematisk sammenheng og innhold i kirkelig undervisning. Misjonsbefalingen Matt 28 blir tolket i et ekklesiologisk perspektiv, mens den egentlig er ment til å begrunne en kirkelig - misjons, dåps- og undervisningspraksis. Sentrale teologiske perspektiv knyttet til synd, tilgivelse og forsoning, til Jesus som frelser, blir underkommunisert. Dette skaper en avstand mellom plan for kirkelig undervisning og læring og det teologiske språket både i liturgien og i trosbekjennelsen.

Sammenheng og forhold mellom de fem referansepunktene (misjonsbefaling, dåp, trosartiklene) er uklar og fordelingen av teologiske tema mellom disse fem punktene virker noe vilkårlig: Dette svekker klarheten i den teologiske argumentasjonen. Betydningen av synd som individuell skyld er underkommunisert, og Jesus ensidig framstilt som frigjører på en måte som gir dokumentet en moralistisk slagside.

Kapitlet avklarer ikke forholdet mellom forkynnelse, misjon, velsignelsespraksis, deltakelse i kirkens aktiviteter og undervisning og læring. Det kan se ut som om forkynnelse, kirkens liv, misjon og undervisning og læring i grunn er forstått som en og samme sak. En plan for kirkelig undervisning og læring skal fungere som et styringsverktøy og må kunne avgrense og omtale spesifikke tema og problemstillinger relatert til undervisning og læring. Kapitlet bidrar i liten grad til det.

På flere punkter går den teologiske argumentasjonen for fort over til pedagogiske eller praktiske konklusjoner. Det er teologisk mulig å forankre universell utforming skapelsesteologisk i første trosartikkel, men at alle mennesker er skapt likeverdig handler om mye mer enn å kunne «komme til kirken». Det er teologisk mulig å forankre betydningen av individuell erfaring og selvbestemt læring kristologisk i inkarnasjonen, men det handler om mye mer enn maktkritikk eller et positivt kroppsbilde. Avsnittet om dåpen er preget av et tydeligere teologisk språk, men dåp som grunnlag for kirkelig undervisning og læring handler om mye mer enn å fremsnakke dåp i kirkelig undervisning. Den Hellige Ånd gir trøst i liv og død og helliggjør de troende, noe som er mye mer enn å se verdien i store og små fellesskap.

Forrige plan for trosopplæring hadde en tydelig barneteologisk forankring. Betydningen av barns og unges stemmer i menighetens tilsvar til evangeliet ble understreket, for at tilsvaret ville bli fullstendig. I det nye utkastet er barneperspektivet i all hovedsak erstattet med et mangfoldsperspektiv. Ikke minst har samiske temaer fått betydning for hele den kirkelige undervisningen, og planen må berømmes for det. Men det forblir forholdvis uklart hvordan kirkelig undervisning skal håndtere motsetningen mellom det som angår alle og det som passer for alle forskjellige. Å ivareta mangfold krever et mangfold av tilbud og læringsformer. Utkastet gir ikke noen teologiske perspektiver til utforming eller ordning av disse, mens det barneteologiske perspektivet er nærmest fraværende.

Kapitlet introduserer et velsignelsesperspektiv og det samiske begrepet Sivdnidit som en del av det teologiske grunnlaget for kirkelig undervisning. Sivdnidit som trospraksis spiller en rolle for religiøs hverdagstenkning i de samiske områder i landet, og har gjenklang i trospraksiser fra det gamle bondesamfunnet. Velsignelse er en sentral trospraksis med pedagogisk potensiale, men i dagens samfunn er verken praksisen eller det samiske begrepet Sivdnidit forankret utover de samiske områder. En innføring må vurderes og forankres nøye, om ikke det skal møte motstand og virke mot sin hensikt.

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring

Triaden 'Kirkens tro og tradisjon, kristen tro i praksis og livstolkning og livsmestring' fra den gamle planen er i utkastet erstattet med en ny triade: Bibel, tekst og fortolkning, Kirkens kultur og tradisjon, og kristen tro i praksis. Utkastet slutter imidlertid ikke med å bruke begrepsparet livstolkning og livsmestring. Forholdet mellom de tre elementene i den nye triaden forblir uklart. Det samme gjelder for forholdet mellom den nye triaden og begrepsparet livstolkning og livsmestring. Den nye triaden i sin helhet betyr en fokusforskyvning vekk fra den enkeltes liv som helhet, og over til kirkelige aktiviteter.

Avsnittet om kirkens kultur og tradisjon beskriver kirkelig kultur i form av materielle og immaterielle kulturminner som et mulighetsrom for kirkelig undervisning og ser ut til å være informert av KM21/21, Kirkelig kulturarvstrategi.

Vi er sterkt kritiske til denne forskyvningen og oppfordrer til å beholde begrepet 'Kirkens tro og tradisjon'. For det første: Kirkens tro og bekjennelse som norm må spille en sentral rolle for innholdet i kirkens undervisning. For det andre: Innholdet i kirkens undervisning må omfatte hele livet i et trosperspektiv, og dermed mer enn kirkens materielle og immaterielle kulturminner.

Kapitlet besvarer heller ikke det grunnleggende katekismespørsmålet om hva som er basiskunnskap for alle i kirken. Kirkelig tilknytning kristen kunnskap er på tilbakegang i samfunnet. Kunnskapsinnhold i kirkelig undervisning må derfor formuleres tydelig i planen, og bør være forankret i Luthers lille katekisme.

Avsnittet om Bibel, tekst og fortolkning må si noe om Bibelen som teologisk grunnlagsdokument, med Jesu betydning som Frelser som tema. De dermed forbundne utfordringer knyttet til bibelens tekst og tolkning, blir heller ikke adressert i planen.

Avsnittet om kristen tro i praksis gjenspeiler samme kortslutningen mellom grunnbegreper og praktiske hensyn. Den konsentrerer seg om gudstjenesterelaterte trospraksiser. Den understreker betydningen av «varierte uttrykksformer som kor og annen sang, drama, dans og skapende aktiviteter» som skal ivareta deltakelse og mangfold. Avsnittet inneholder også noen setninger om diakoni som trospraksis, som er formulert fra et mer overordnet perspektiv og fremstår uten tydelig sammenheng med resten. Det alminnelige livet som hovedarena for trospraksiser forekommer lite. Økologiske perspektiver som utgjør en sentral utfordring for verdenssamfunnet og preger livsfølelsen til den oppvoksende generasjon, blir i liten grad adressert og mangler teologisk forankring. Dette står i en motsetning til den mye bredere horisonten i det pedagogiske kapitlet, men også i en motsetning til avsnittet om dåp særlig fadderansvar i kapitlet over, og til horisonten som er beskrevet i kapittel 7.

Kapitlet gir i liten grad hjelp til å bestemme innhold eller overordnet fokus for kirkelig undervisning, eller til å utforme en progresjon av undervisningsinnhold fra barn- til voksenalder, eller et systematisk mangfold av kirkelige læringsarenaer. På samme måte som i det grunnleggende teologi-kapitlet faller innholdet i læringen i grunn sammen med kirkens praksiser og det kan se ut til at man oppfatter dem som selvforklarende og selv-undervisende, bare man deltar i dem. Kapitler gir ingen hjelp i å møte barn og ungdom som vokser opp uten kjennskap til kirkens lære.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Det pedagogiske kapitlet er i mye større grad preget av et fagspråk enn de foregående kapitler og står i en viss motsetning til dem. Utfordringene for kirkelig undervisning er tydeligere adressert, knyttet til mangfold, sekularisering og raskere endringstakt i samfunnet. Hverdagstro og hverdagsliv har en større betydning enn i de foregående mer indrekirkelige kapitlene. Hverdagstro og hverdagsliv fremstår her som arenaer der kirkelig undervisning og kirkens budskap blir satt på prøve av de lærende. Læring og undervisning blir fremstilt som

en aktivitet som skiller seg fra øvrige aktiviteter i en kirkelig kontekst og blir belyst med egne bibelske referanser. Den teologiske argumentasjonen her, men også samfunnsanalysen i dette kapitlet kunne med fordel vært lagt til grunn i kapittel 2, til å belyse sentrale teologiske perspektiv knyttet til synd, tilgivelse og forsoning, og til Jesus som frelser.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

Begrepsbruken i kapitlet viser at kapitlet er skrevet med utgangspunkt i lover og regler om universell utforming og barn og unges medvirkning. Det er helt nødvendig at en plan for kirkelig undervisning er på høyde med og informert av gjeldende offentlige regelverk.

Kapitlet bør imidlertid benevne det rettslige grunnlaget for begge deler tydelig og klargjøre hva som er kan-bestemmelser i denne sammenhengen, og hva som er må-bestemmelser. Det kan se ut til at Den norske kirkes plikt til universell utforming er svakere beskrevet i kapitlet enn det som er påkrevd i diskrimineringsloven. Det spørres også om medvirkning er tilstrekkelig ivare tatt i utkastet når det beskrives som en bør-bestemmelse og er kun forankret i lokale prosesser. En formalisert forbindelse mellom kirkelig undervisning rettet mot barn og ungdom og ungdomsdemokratiet i Den norske kirke ville vært mer adekvat.

Kapitlet bør også inneholde en teologisk forankring av universell utforming, eller i det minste en referanse til denne forankringen i det teologiske kapitlet, dersom universell utforming forankres der.

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

Kapitlet er differensiert og konkret og informert av aktuelle utviklinger. Kapitlet må berømmes for å sette fornorskning og forsoning på dagsorden i kirkelig undervisning og læring.

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

Kapitlet om samarbeid om kirkelig undervisning og læring beskriver et bredt spekter av temaer, av institusjoner og organisasjoner som mulige samarbeidspartnere og oppfordrer kirkelig undervisning til å være en aktiv samfunnsaktør. Disse temaene, sammen med rollen som samfunnsaktør, fremstår som mye bredere enn det som er beskrevet i de første tre kapitlene i utkastet, og burde teologisk og pedagogisk forankres der.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

12. Har du andre kommentarer til planen

I sum fremstår utkastet til plan for kirkelig undervisning og læring som fragmentarisk. Begrepsbruken er lite enhetlig. De forskjellige delene inneholder en rekke gjentakelser, men også motsetninger. Gjentakelsene gjelder inkluderings- og mangfoldsperspektivet og ønsket om å nå bredt ut med kirkelig undervisning. Imidlertid gir ikke planen noe veiledning hvordan kirkelige undervisningsansatte skal møte barn og unge som vokser opp med mindre og mindre kjennskap til den kristne tro. Hovedmotsetningene er mellom kapittel 2 og 3 på den ene siden, som har en indrekirkelig og gudstjenesterettet fokus, og kapittel 4 og 7, som

plasserer kirkelig undervisning og dens oppdrag i en mye bredere sammenheng. På flere steder går planen for fort frem fra teologiske utsagn til praktiske konsekvenser.

Vi oppfordrer å innarbeide anbefalinger fra trosopplæringsutvalgets rapport i større grad i den nye planen. Vi vil særskilt påpeke betydningen av systematisk begrunnet helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning. Vi vil påpeke nødvendigheten å besvare spørsmålet om kristen basiskunnskap forankret i kirkens tro og bekjennelse. Vi vil også påpeke spillerommet som åpner seg for planen med begrepsparet kirkelig undervisning og læring. Den muliggjør et skille mellom to aktører og to intensjoner: De som underviser og deres intensjoner, og de som lærer og deres intensjoner. Gjennom dette grepet kan man belyse flere perspektiver på hva læring i kirken innebærer og hva en plan for kirkelig undervisning skal være et styringsverktøy for.

Vi oppfordrer til en grundig revisjon av kapitlet 2 og 3 i utkastet. Planen må gi trosopplærere og kateketer hjelp til å forankre kirkelig undervisning med all sin mangfold tydelig i kirkens tro og bekjennelse.

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene
- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Kirkerådet kan vedta rammeplanene

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13